

Аверкина М. Ф.

Луцкий национальный технический университет

ОЦЕНКА УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ГОРОДОВ КИЕВСКОЙ АГЛОМЕРАЦИИ

Резюме

Статья посвящена оценке устойчивого развития городов Киевской агломерации. Автором сформирована методика оценки устойчивого развития городов агломерации, в основу которой положен метод продуцирования максимума энтропии. По результатам проведенного оценивания установлено, что в указанной агломерации наблюдался успех в экономической сфере, особенно в г. Киеве.

Ключевые слова: устойчивое развитие, город, агломерация, безопасность, энтропия.

Averkyna M. F.

Lutsk National Technical University

EVALUATION OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF CITIES KYIV AGGLOMERATION

Summary

The paper is devoted to estimation of urban the sustainable development in the Kyiv metropolitan area. The author formed a methodology for evaluation of the urban sustainable development in the metropolitan area, based on the method of producing entropies' maximum. The results of the evaluation found that the specified agglomeration observed success in the economic sphere, especially in the city Kiev.

Key words: sustainable development, city, agglomeration, security, entropy.

УДК 332.146.2:004.77

Бавико О. Є.

Міжнародний університет бізнесу і права

СИСТЕМНО-ТЕКТОЛОГІЧНА МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Досліджено теоретико-прикладні питання щодо формування адекватних постіндустріальним умовам механізмів ефективного управління розвитком регіональної економіки. Визначено, що методологічною основою управління має бути системно-тектологічний підхід. Відповідна модель управління базується на принципах і засобах синергетично-мережевої взаємодії.

Ключові слова: управління, системно-тектологічний підхід, кон'югація, мережева взаємодія, синергетика.

Постановка проблеми. Постіндустріальна технологогічна революція спричинила експонентне прискорення історичного часу та багатократне підсилення ентропії соціально-економічних процесів. Так, глобалізація світогосподарської системи обернулася підвищенням конкуренції за ресурси, ринки та зони геополітичного впливу. Її ескалація, у свою чергу, вже призвела до руйнування системи колективної світової безпеки, що була побудована у ХХ ст. Таким чином, однією з нагальних проблем теорії та практики управління економічним розвитком на усіх рівнях соціальної взаємодії, від глобального до локального, виступають пошук та формування адекватних умовам постіндустріальної реальності механізмів, що забезпечать зниження соціальної напруги, врівноваження соціально-економічної динаміки та ефективне використання усіх видів суспільних ресурсів.

Тотальна інформатизація соціально-економічних процесів спричиняє перетворюючий вплив як на рівні відносин виробництва, так і на рівні організації економічної взаємодії господарюючих суб'єктів. Формування інформаційного суспільства та мережевої економіки, основними ресурсами якої є інформація та знання, а завданнями – їх ефективна інтеграція та координація, актуалізує проблему здійснення економічної політики на основі впровадження відповідних, мережевих механізмів організації економічної взаємодії.

Сталість та збалансованість соціально-економічного розвитку в умовах постіндустріальної модернізації передбачає регіоналізацію відповідних процесів, яка забезпечує врахування регіонально-просторових факторів і проблем, ефективне використання місцевого виробничого, науково-технічного, фінансового, природного потенціалу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вихідними для процесу формування сучасних ефективних управлінських практик є положення синергетики щодо визначення детермінант соціально-економічної динаміки, які розвиваються у роботах О. Богданова [1], І. Пригожина, І. Стенгерс [2], І. Валлерстайна [3], В. Василькової [4], Ю. Семенова [5], Ю. Яковця [6].

Представники синергетичної концепції обґрунтують механізм розвитку, який передбачає детермінуючий вплив флуктуацій – випадкових відхилень, накопичення яких викликає ефект колективної поведінки елементів і підсистем і, зрештою, призводить до «розхитування» існуючого порядку й через відносно короткочасний хаотичний стан системи, або до її руйнування, або до виникнення нового порядку. Зазначений механізм передбачає відсутність загальної лінійності розвитку окремих соціально-економічних систем, абсолютизує дивергенцію та індивідуалізацію національного соціально-економічного розвитку, підвищує значимість ендегенних факторів, особливо людського та соціального капіталу.

Універсальним механізмом синергетичної координатії діяльності елементів економічної системи, на думку Ф. Хайєка, є ринок, який забезпечує виявлення, передачу і взаємне узгодження знань, які розсіяно у суспільстві: «Економічна проблема – це проблема найкращого використання наявних у нас ресурсів. Наше завдання – забезпечити найкраще використання знань, якими володіють реально існуючі люди» [7].

На вирішальний вплив інформаційних технологій щодо розвитку нових механізмів організації економічних відносин, зокрема і мережевої економіки, вказують вітчизняні дослідники Т.В. Дзякун [8], А.Є. Литвин [9], Л.П. Марчук [10], В. Плескач [11], О.С. Шнипко [12].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Переважна більшість фундаментальних досліджень проблем управління регіональним економічним розвитком, що здійснюються вітчизняними науковцями, базуються на системно-механістичному підході та неокласичній концепції регіонального економічного росту [13; 14; 15; 16]. Основна увага приділяється факторам, які збільшують виробничий потенціал економіки регіонів, до яких віднесені кількість та якість природних, загальна чисельність і кваліфікація трудових ресурсів, запаси капіталу і рівень технологій. Відповідний стан речей детермінує лінійно-екстенсивні характеристики розвитку, за яких управлінські стратегії будуються на основі екстраполяції минулого в майбутнє, внаслідок чого консервується існуюча технологічна структура економіки, інвестиційні ресурси концентруються в енерго- та капіталоемних галузях, що позбавляє можливості формування «ядра» п'ятого і шостого технологічних укладів та переходу на більш високий рівень економічного розвитку.

В межах вирішення загальної проблеми визначення ефективних механізмів управління соціально-економічною динамікою, залишаються не вирішеними питання щодо змісту методології управління розвитком економіки, яка б дозволила забезпечити єдність економічних і морально-культурних підходів. Визначальними залишаються неокласичні та ліберальні ринкові уявлення. А реальна модернізація є можливою за умови інтеграції ідей громадянського суспільства, партнерських відносин та горизонтальної взаємодії всіх соціально-економічних суб'єктів, що відповідає конструкційній специфіці мережевої економіки.

Мета статті. Основною метою статті є визначення управлінських механізмів досягнення стійкого стану організованості економічних відносин на мезорівні, що характеризується наявністю холистичного ефекту синергії, за якого сума узгоджених дій економічних суб'єктів перевищує суму внутрішніх та зовнішніх протидій і забезпечує сталість економічного розвитку в умовах інформаційного суспільства та мережевої економіки.

Виклад основного матеріалу. Постіндустріальна трансформація організаційної структури управління економічними відносинами, під впливом технологічного розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, спрямовується на перехід від системно-механістичного до системно-тектологічного розуміння, зміст якого було обґрунтовано у працях О. Богданова, І. Пригожина, І. Стенгерс [1; 2].

Тектологічна модель раціональної організації соціально-економічних систем дозволяє подолати методологічну кризу теорії і практики управління, яку пов'язують з неможливістю адекватного реагування на сучасні виклики. В тектологічній

концепції індивід виступає як суб'єкт планоїрної організуючої діяльності, принцип співробітництва стає основним в організаційних відносинах, культура виступає основою управлінської системи, ідея ізоморфізму законів та принципів організації створює можливість їх усвідомленого формування і застосування.

Для системно-механістичного підходу притаманним є ставлення до регіонального розвитку як досягнення більш високої спеціалізації та упорядкованості, яка виключає появу збоїв (вони сприймаються як зовнішні впливи, що порушують точно вивірену роботу). Цілісність досягається кількісною повнотою набору різних спеціалізованих функцій.

З позицій системно-тектологічного підходу регіональний простір являє собою різноманіття взаємодії різних соціально-економічних складових, що підпорядковується об'єктивним закономірностям флуктуаційно-біфуркаційної самоорганізації. Будь-яка подія стає результатом їхнього проникнення один в одного – «кон'югація». За допомогою численних інгресійних ланцюгів ці складові впливають на хід різних подій. Але характер такого впливу не є вирішальним. Метою розвитку в межах цього підходу є організація (гармонія), «доцільна єдність» мережевого комплексу взаємодій, що призводять до появи необхідного результату.

На основі аналізу сучасних процесів регіонального розвитку можна виділити три основних моделі, що відповідають системно-механістичному підходу: 1) дотаційний розвиток, що відповідає стану обмеженого відтворення; 2) розвиток як самовиживання, що відповідає простому відтворенню; 3) бізнес-розвиток, модель, яка передбачає розширене відтворення. Однак у сучасних умовах навіть регіони, яким властива третя модель, не в змозі забезпечити свій розвиток на рівні постіндустріальних стандартів, оскільки співвідносяться з індустріальним типом соціально-економічної організації. За умов постіндустріальної модернізації актуалізується потреба в побудові якісно нової моделі, що заснована на соціальноорієнтованому та скоординованому розвитку.

Методологічною основою системно-тектологічного підходу до управління розвитком регіонального економічного простору виступає кон'югаційна інтеграція діяльності соціально-економічних суб'єктів, що забезпечує координацію розсіяного знання. Кон'югаційна інтеграція не містить прагнення до закінченості процесу, вона визначає компромісну спрямованість дій та виключає антагоністичні відносини. Така інтеграція призводить до створення матеріального або нематеріального результату людської праці, господарської діяльності, який відповідає бажаннями й очікуванням всіх учасників соціально-економічних процесів. Економіка, заснована на кон'югаційній інтеграції, орієнтується не на гроші, а на створення цінностей, необхідних людям. Таке розуміння економіки створює умови для визначення нової форми соціалізації суспільства та економіки.

Основною метою управління за системно-тектологічним підходом є досягнення стану організованості регіонального економічного простору, який характеризується наявністю холистичного ефекту синергії, за якого сума узгоджених дій економічних суб'єктів перевищує суму внутрішніх та зовнішніх протидій. Якщо має місце зворотне співвідношення, таке середовище є дезорганізованим.

Екстраполюючи принципи тектології, які було покладено в основу сучасної концепції сталого

розвитку в практику регіонального управління, можна стверджувати, що успішна модернізація регіонального економічного простору можлива лише на основі спільних скоординованих дій людей, об'єднаних у владних, виробничих і суспільних структурах.

Технологічний та організаційний виміри мережевої економіки виступають у даному випадку складовими елементами механізмів організації соціально-економічної взаємодії. По-перше, інтернет-середовище, виступаючи засобом координації розсіяного знання, дозволяє безперешкодно обмінюватися інформацією і, що більш важливо, безпосередньо брати участь в економічній взаємодії через вільний пошук контрагентів та вибір необхідних товарів без врахування територіальної віддаленості та ієрархічної підпорядкованості. По-друге, мережева організація соціально-економічної взаємодії, що ґрунтується на горизонтальних зв'язках, дозволяє впровадити елементи кон'югаційної інтеграції в процес управління розвитком регіональної економіки.

Досліджуючи специфіку економічної взаємодії в умовах мережевої економіки, ми визначили, що основним вектором її зміни є перехід від ієрархічно-організованих відносин координації діяльності до горизонтальних, мережевих механізмів. Відповідно, існуюча традиційна модель системи управління потребує адекватної трансформації щодо зміни характеру взаємодії у процесі прийняття управлінських рішень. Необхідний механізм впровадження мережевих інститутів у процес прийняття управлінських рішень передбачає створення дорадчих органів – Координаційних рад з питань стратегічного розвитку регіону, а також активного використання віртуальних технологій краудсорсингу для обговорення представниками всіх соціальних верств стратегічних альтернатив розвитку на основі спеціалізованих онлайн-платформ.

Використання мережевих інститутів у процесі прийняття управлінських рішень щодо визначення стратегічних завдань модернізації має спиратися на розвиток інформаційно-комунікаційної інфраструктури органів державного та місцевого

управління, що сприятиме забезпеченню вільного доступу всіх громадян до управлінської інформації, прозорості процесу прийняття управлінських рішень, особливо щодо державних закупівель, підвищенню ступеню координації діяльності управлінських структур завдяки створенню єдиного регіонального інформаційного простору, відповідних баз даних та застосуванню сучасних методів аналізу інформації.

Подальший розвиток системи управління в умовах формування мережевої економіки має забезпечити вичерпне врахування і координацію розсіяного знання. В економічній науці концепція розсіяного знання була висунута нобелівським лауреатом з економіки Ф. Хайєком у статті «Економічна теорія і знання», а потім розвинена в роботі «Використання знання в суспільстві». Суть концепції Ф. Хайєка полягає у тому, що найвніше в суспільстві знання являє собою нескінченну розмаїтість уявлень, фактів і думок про стан попиту та пропозиції, які часто є суперечливими. Це знання не існує в якому-небудь завершеному і явно вираженому вигляді, воно розсіяно між індивідами і існує через них [7].

Ф. Хайєк зводить розсіяне знання до економічного знання як знання про ринок («знання значимих фактів») і на його основі показує особливості дії економічних агентів при прийнятті ними господарських рішень. Системно-тектонічний підхід до управління розвитком регіонального економічного простору, заснований на кон'югаційній, мережевій інтеграції поєднує відособлене знання всіх учасників суспільного виробництва й суспільної діяльності як фізичних, так і юридичних осіб, а також будь-якої структурної одиниці, що приймає участь у соціально-економічних процесах.

Політика модернізації регіонального економічного простору, що засновується на системно-тектонічному підході до організації управління, набуває форм мережевої, кон'югаційної інтеграції, у межах яких здійснюється координація процесів виробничого, культурного, освітнього, інформаційного характеру. За таких умов розвиток території перетворюється на цілеспрямований процес, не обмежений задоволенням лише матеріальних потреб людей, а розширений до масштабів формування відносин громадянського суспільства.

Основою кон'югаційної інтеграції виступає добровільна та цілеспрямована взаємодія господарюючих, владних, суспільно-політичних суб'єктів та окремих громадян регіону, які у ході творчого використання наявної системи факторів, умов і відносин формують нові підходи, цілі, завдання й основні напрями його розвитку.

У процесі поєднання діяльності суб'єктів регіонального економічного простору можуть формуватися два варіанти (моделі) кон'югаційної інтеграції, що призводять до виникнення мережевої організації економіки (рис. 1).

Перший варіант – вертикальна кон'югація, коли взаємозв'язки у діяльності суб'єктів регіонального еконо-

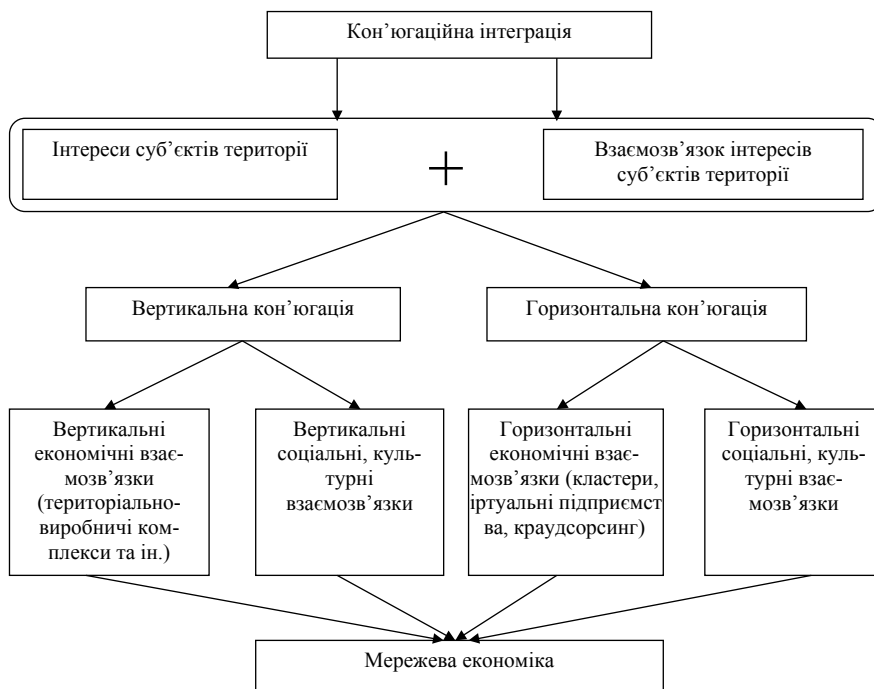

Рис. 1. Модель кон'югаційної інтеграції суб'єктів регіонального розвитку

мічного простору розвиваються за координуючої ролі органів влади. В економіці України історично вертикальна кон'югація виступала у вигляді територіально-виробничих комплексів. Другий варіант – горизонтальна кон'югація, коли взаємозв'язки розвиваються під впливом соціально-економічних інтересів, навколо яких і на базі яких складається система виробництва продукції (товарів, послуг). Горизонтальна кон'югація служить базою для розвитку промислових вузлів і виробничих кластерів. В умовах постіндустріального суспільства особливого значення для підтримки конкурентоздатності регіонального економічного простору в умовах глобальної економіки набувають віртуальні форми горизонтальної кон'югації.

Головною відмінністю кон'югаційної інтеграції є те, що вона включає процес (процедуру) виникнення нових економічних форм, формує майбутнє.

Однак спрямованість майбутнього розвитку території залежить не від самого факту кон'югаційної інтеграції, а від співвідношення сил суб'єктів, які беруть участь у кон'югації, це визначає ефективний або руйнівний характер виникаючих форм.

Таким чином, за умов формування постіндустріальної, мережевої економіки управління розвитком регіонального економічного простору має представляти собою складну багаторівневу систему кон'югаційної взаємодії всіх суб'єктів території, яка забезпечує координацію їх діяльності та мобілізацію наявних ресурсів, що спрямовуються на досягнення визначених завдань розвитку. Відповідна система повинна мати організаційну модель побудови, яку представлено на рис. 2, і складатися з ряду контурів – або сукупності організаційних взаємодій за напрямками управлінського впливу, які визначають пріоритети просторового розвитку та механізми їхнього досягнення.

Перший контур складають організації, які забезпечують моніторинг та інформаційну підтримку процесу управління. Організації цього контуру мають вирішувати наступні завдання:

1. Визначення переліку показників, які відображають адекватну картину стану розвитку регіональної економіки.

2. Створення системи інформаційної підтримки прийняття рішень щодо модернізації регіонального економічного простору.

3. Створення спеціалізованих, інформаційних баз даних щодо стану розвитку окремих секторів та галузей регіональної економіки.

4. Здійснення моніторингу розвитку регіону в цілому та його окремих територій.

Головне управління статистики на рівні областей та районів збирає інформацію про показники розвитку у всіх сферах життєдіяльності регіону. Незалежні групи моніторингу, які можуть утворюватися науково-дослідними установами в ході здійснення спеціалізованих досліджень,

громадськими організаціями та галузевими асоціаціями на основі технологій краудсорсингу, забезпечують неформальну оцінку стану та динаміки розвитку. Організації інформаційно-комунікаційного спрямування забезпечують техніко-технологічну підтримку процесу управління на основі сучасних інформаційних технологій збору, обробки та передачі інформації. Забезпечення повноти, достовірності і своєчасності отримання даних дозволить створити інформаційну основу для вирішення цілого ряду першочергових завдань зниження ризиків і формування пріоритетів ефективного розвитку регіонального економічного простору.

Контур експертної оцінки і моделювання процесів розвитку об'єднує науково-дослідні й освітні установи регіону, представлені Радою ректорів регіону та Науково технічною радою з питань інформатизації, їх діяльність спрямована на вирішення наступних завдань:

1. Формування науково-обґрунтованої системи дій щодо підвищення ефективності розвитку регіонального економічного простору.

2. Створення ефективного інституціонального середовища, яке дозволяє при необхідності, для вирішення завдань розвитку регіону залучати представників наукової сфери.

3. Розвиток науково-інноваційного середовища регіону відповідно до основних напрямів економічного розвитку.

4. Формування науково-обґрунтованих рекомендацій щодо підвищення ефективності управлінської діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.

Інноваційність економіки та безпосередній зв'язок науки і виробництва виступають одними з головних факторів розвитку в умовах постіндустріального розвитку. Ефективному впровадженню наукових розробок у процес управління еконо-

Рис. 2. Системно-технологічна, організаційна модель управління розвитком регіонального економічного простору

мічним розвитком та виробництва товарів і послуг заважають наступні фактори:

- виробнича незавершеність пропонованих наукою розробок, яку спричиняє вкрай низький рівень фінансування науково-дослідних і конструкторських робіт;
- відсутність пріоритетних регіональних напрямів наукових досліджень та інновацій для цілей ефективного розвитку регіонального економічного простору;
- діючий регіональний механізм стимулювання розвитку науки;
- недостатній рівень взаємодії між виробничими підприємствами, науковими установами та органами влади.

Необхідно зазначити й позитивні фактори наукового розвитку Південного регіону, до яких можна віднести: наявність наукових шкіл з деяких проблемних напрямів розвитку регіональної економіки (машинобудування, екологія, рекреація, зрошувальне землеробство та садівництво); інноваційна спрямованість економічної політики обласних адміністрацій, яка знаходить своє відображення у відповідних програмних документах, наприклад – «Херсонська ініціатива 2030», проект, ініційований обласною державною адміністрацією Херсонської області. Місія Проекту: розробка інноваційної прогностичної моделі гуманітарного та технологічного розвитку Херсонської області та України в перспективі до 2030 року. Мета Проекту: започаткувати процес розробки прогностичних сценаріїв соціально-економічного розвитку області у довготривалій перспективі та організувати впровадження оптимальної моделі високотехнологічного розвитку Херсонської області [17].

Завданнями діяльності контуру стратегічного планування є:

- ініціація розробки науково-обґрунтованих програм збалансованого регіонального розвитку;
- визначення стратегічних напрямів модернізації регіонального економічного простору, формування відповідних регіональних програм;
- формування законодавчих, економічних, організаційних ініціатив щодо ефективної політики у сфері модернізації регіонального економічного розвитку;
- застосування засобів адміністративного впливу до всіх суб'єктів економічного розвитку з

метою спрямування їхньої діяльності на досягнення визначених завдань.

Контур впливу економічних суб'єктів представлений галузевими асоціаціями, профспілками, підприємствами і громадськими організаціями відображає діяльність підприємницьких структур, що спрямована на:

- захист особистих та корпоративних інтересів від надмірного втручання державних органів у ринкові відносини та виробничі процеси;
- забезпечення протекціоністської підтримки з боку державних органів щодо захисту внутрішніх ринків від зовнішньої експансії;
- захист прав найманих робітників щодо належних умов праці, індексації та своєчасної виплати заробітної плати, соціального забезпечення.

Контур законодавчого закріплення прийнятих рішень представлений вищими органами законодавчої та виконавчої влади держави, обласними радами народних депутатів. Виконуючи свої прямі обов'язки, вони формують організаційно-правові механізми реалізації стратегій модернізації регіонального економічного простору.

Контур зворотного зв'язку органів державної влади та місцевого самоврядування з населенням, суб'єктів економічної діяльності з відповідними фокус-групами. Функціонує на основі віртуальних механізмів координації – технологій краудсорсингу, які дозволяють населенню приймати безпосередню участь у визначенні основних пріоритетів модернізації та ключових проблем розвитку регіонального економічного простору.

В основу представленої моделі покладені принципи системно-технологічного підходу, які засновані на кон'югаційній системі соціального партнерства. Механізм функціонування системи передбачає рівноправну взаємодію між органами державної влади, місцевого самоврядування, населення території, суб'єктами підприємницької діяльності та їх організаціями. Таким чином, актуалізується фактор соціального капіталу, який знаходить своє відображення в організаційній узгодженості діяльності всіх суб'єктів соціально-економічного життя та досягається шляхом інтеграції мотивів, що спонукають до діяльності в єдину, узгоджену систему цілей і завдань просторово-мережевого розвитку економіки регіону.

Список літератури:

1. Богданов А.А. Тектология: (Всеобщая организационная наука) / А.А. Богданов. – М. : Экономика, 1989. – 304 с.
2. Пригожин И.Р. Порядок из хаоса: Новый диалог человека с природой / И. Пригожин, И. Стенгерс. – М. : Прогресс, 1986. – 438 с.
3. Валлерстайн И. Политические дилеммы на рубеже веков / И. Валлерстайн. – М. : Весь мир, 1996. – 246 с.
4. Василькова В.В. Порядок и хаос в развитии социальных систем: Синергетика и теория социальной самоорганизации / В.В. Василькова. – СПб. : Лань, 1999. – 385 с.
5. Семенов Ю.И. Философия истории / Ю.И. Семенов. – М. : Современные тетради, 2003. – 560 с.
6. Яковец Ю.В. Глобальные экономические трансформации XXI века / Ю.В. Яковец. – М. : Экономика, 2011. – 441 с.
7. Хайек Ф. Индивидуализм и экономический порядок / Ф. Хаек. – М. : Изобраз, 2000. – 256 с.
8. Дзякун Т.В. Формування та розвиток мережевої економіки : автореф. дис. ... канд. екон. наук / Т.В. Дзякун. – К., 2011. – 22 с.
9. Литвин А.Є. Особливості розвитку галузі інформаційних технологій / А.Є. Литвин // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 11(125). – С. 300-307.
10. Марчук Л.П. Сучасна інформатизація суспільства та її вплив на інформаційні процеси / Л.П. Марчук // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2012. – № 1(65). – С. 37-44.
11. Плєскач В. Проблеми становлення електронних ринків в умовах розвитку інформаційного суспільства / В. Плєскач // Науково-технічна інформація. – 2008. – № 2. – С. 45-48.
12. Шнипко О.С. Національний розвиток інформаційних технологій і конкурентоспроможність / О.С. Шнипко // Економіка і прогнозування. – 2007. – № 1. – С. 116-129.
13. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети / З.С. Варналій, В.Є. Воротін, В.С. Куйбіда. – Нац. інст. страт. досл. – К. : НІСД, 2007 – 768 с.
14. Долішній М.І. Регіональна політика на рубежі XX-XXI століть: нові пріоритети : монографія / М.І. Долішній. – Нац. акад. наук України, Ін-т регіон. Досліджень. – К. : Наукова думка. – 2006. – 511 с.

15. Регіональна політика та механізм її реалізації. / М.І. Долішній та ін. – К. : Наук. думка. – 2003. – 503 с.
16. Регіони України: проблеми соціально-економічного розвитку : монографія / З.С. Варналій, А.І. Мокій, О.Ф. Новікова / За ред. З.С. Варналія. – Нац. інст. стратег. досл. – К. : Знання України. – 2005. – 498 с.
17. Проект «Херсонська ініціатива 2030». Офіційний сайт проекту «Конкурентоспроможна Херсонщина» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://khersonregionguide.com/ua/projects/hersonskaya-iniciativa-2030>.

Бавико А. Е.

Международный университет бизнеса и права

СИСТЕМНО-ТЕКТОЛОГИЧЕСКАЯ МОДЕЛЬ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ РЕГИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ В УСЛОВИЯХ ПОСТИНДУСТРИАЛЬНОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ

Резюме

Исследованы теоретико-прикладные вопросы формирования адекватных постиндустриальным условиям, механизмов эффективного управления развитием региональной экономики. Определено, что методологической основой управления должен стать системно-тектологичный подход. Соответствующая модель управления базируется на принципах и средствах синергетически-сетевое взаимодействия.

Ключевые слова: управление, системно-тектологический подход, конъюгация, сетевое взаимодействие, синергетика.

Bavyko A. E.

International University of Business and Law

THE MODEL SYSTEM-TEKTOLOGICAL MANAGEMENT DEVELOPMENT OF REGIONAL ECONOMY IN A POST-INDUSTRIAL TRANSFORMATION

Summary

Investigated theoretical and applied issues of formation of adequate post-industrial conditions, mechanisms for effective management of the development of the regional economy. Determined that the methodological basis for management should be system-techtological approach. Appropriate management model based on the principles and means of synergic-networking interaction.

Key words: management, system-techtological approach, conjugation, network interaction, synergy.

УДК 338.48

Ворошилова Г. О.

Київський національний університет культури і мистецтв

АДМІНІСТРАТИВНІ ТА ЕКОНОМІЧНІ ВАЖЕЛІ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ

У статті розглядаються актуальні проблеми розвитку міжнародного ринку туристичних послуг. Проведено комплексний аналіз адміністративних та економічних важелів впливу на розвиток міжнародного туризму у провідних країнах світу. Виявлено основні методи регулювання туристичного процесу, що забезпечують стійкий розвиток міжнародного туризму.

Ключові слова: міжнародний туризм, туристична галузь, інструменти державного регулювання, світова економіка, інвестиції.

Постановка проблеми. Значне зростання впливу міжнародного туризму як на світову економіку в цілому, так і на економіку окремих країн і регіонів є однією з найбільш важливих довгострокових тенденцій, які сприяють формуванню та розвитку світового господарства. Ключовим питанням в дослідженні механізму становлення та стабільного розвитку міжнародного ринку туристичних послуг є виявлення оптимального співвідношення економічних та адміністративних (державних) методів регулювання цієї галузі. Якщо ранній етап розвитку міжнародного туризму характеризувався наявністю потенціалу для його саморегулювання, то у зв'язку із транснаціоналізацією туристичної індустрії зростає роль державної політики, спрямованої на забезпечення макроекономічних пропорцій, стабільного темпу і збалансованості розвитку. Держава розробляє регулятивні механізми

функціонування міжнародного туризму країни, визначає межі, в рамках яких туристичний ринок самоорганізовується, а також відстоює інтереси національних виробників шляхом їх лобіювання на міжнародних туристичних ринках.

Цей феномен викликав значний професійний інтерес вчених до дослідження важелів впливу на розвиток туристичної галузі тієї чи іншої країни світу, адже це може сприяти формуванню конкурентоздатного туристичного комплексу окремих країн та регіонів. Саме тому ми зосередимо увагу на аналізі адміністративних та економічних важелів впливу на розвиток міжнародного туризму.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у дослідження проблем розвитку міжнародного ринку туристичних послуг зробили такі відомі зарубіжні та українські учені, як: А. Бхатія [1], Дж. Вокер, Ф. Котлер [2], О.П. Ду-